

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. IV. De conversione, & Æquipollentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

indifferens *active*, non *passive*, hinc se ipsum determinare potest, & se determinando simul determinat Deum ad præstandum suum concursum, quem Deus utpote causa universalis præstare tenetur, supposito decreto concurrenti cum causis secundis. III. Ut intelligatur, prævisionem divinam circa peccatum futurum non obstare libertati peccantis, concipienda sunt plura instantia rationis. In 1. concipitur libertas Petri v. g. indifferens ad peccandum, vel non peccandum. In 2. est libera determinatio Petri ad peccandum; in hoc signo propositio jam est determinatè vera. In 3. est visio Dei, quâ peccatum hoc videt: Unde colliges, visionem hanc esse solùm speculativam, quia non facit, vel determinat peccatum, sed illud præsupponit.

ARTICULUS IV.

De Conversione, & Equipollentia.

§ 27. **D**ico 1. Comptonus *Disp.* 6. *Sect.* 4. cum communi conversionem sic definit: *Est unius propositionis ad alteram per extremorum transpositionem necessaria consequentia.* Sensum hujus definitionis uberiùs explicatum habes in *Prolegomenis* n. 26. Quotuplex autem sit conversio, & quæ ejus regulæ, dictum est *ibidem* n. 24. & 25. Præter ea autem, quæ locis citatis de conversione dixi, observandum adhuc est I. Quod leges conversionis non in simplicibus solùm propositionibus teneant, sed etiam in compositis, i. e. in *copulativis*, *disjunctivè*

Etivis, *conditionalibus*; Item in *exponibilibus*, quæ tamen antè in *exponentes* suas resolvendæ sunt, quàm convertantur. Item de modalibus.

II. *Modales* hoc speciale habent, quòd convertantur solùm ex parte *Dicti*, ita, ut *Modus* invariatus maneat. v. g. Hæc propositio: *Hominem esse animal est necesse*, quæ ratione modi universalis affirmativi universalis affirmativa est, convertitur per *accidens* sic: *Aliquod animal esse hominem est necesse*. Vel per *contrapositionem* sic: *Non animal esse non hominem est necesse*.

III. Quædam modales juxta regulas conversionum converti non possunt: Tales sunt illæ, quæ in *modo impossibili* non habent mutuam extremorum repugnantiam, aut quæ in *modo necessario*, necessariam connexionem mutuam non habent, vel quæ in *modo contingenti* non habent mutuam contingentiam. *Ratio est*: quia regulæ conversionis fundantur in *connexionè*, aut *non connexionè* mutuam extremorum; cùm ergo alterutra in præfatis propositionibus desideretur, juxta regulas conversionis converti nequeunt.

E. G. Propositio in *modo impossibili* est: *Omne animal esse hominem est impossibile*. Hæc, quia ratione *modi* est universalis negativa, convertenda esset *simpliciter*, vel *per accidens*; sed quocumque modo eam convertere nitaris, malè concludes, ex defectu mutuæ repugnantia. Propositio in *modo necessario* est: *Omnem Philosophum esse hominem est necesse*; hæc, utpote universalis affirmativa ratione *modi*, deberet converti posse *per accidens*, vel *per contrapositionem*;

sed neutro modo benè convertitur, ex defectu mutuae connexionis necessariae. Propositio in modo contingenti est: *Aliquem hominem esse Furis Peritum est contingens*, Hæc, licet particularis affirmativa sit, *simpliciter* tamen converti nequit, ob defectum mutuae contingentiae.

528. Dico 2. Æquipollentia, prout hinc sumitur, *Est duarum propositionum prius oppositarum æquivalentia, proveniens ex addita particula negativa, non.* Cùm enim hæc particula malignantis sit naturæ, destruit, & mutat omne id, quod afficit, & post se invenit, facitque ex affirmativa propositione negativam, particularem ex universali & vicissim. Consistit autem æquipollentiæ artificium in tribus regulis. *Prima* est: Si alteri contradictoriarum præfigatur ab initio particula negans, *non*, contradictoriæ erunt æquipollentes. V.g. Contradictoriæ sunt: *Omnis justus salvatur, Aliquis justus non salvatur*; huic secundæ propositioni præpone particulam, *non*, & dic: *Non aliquis justus non salvatur*, & sic erit æquipollens priori. *Secunda* est: Contrariæ propositiones, & subcontrariæ fiunt æquipollentes, si alterutrius subiecto particulam *non* postponas. E.g. Contrariæ sunt: *Nullus homo est doctus, Omnis homo est doctus*; si propositionem ultimam sic ponas: *Omnis homo non est doctus*, erit æquipollens priori. *Tertia* est: Subalternæ propositiones æquipollentes fiunt, si unius propositionis subiecto præ- & post-ponas particulam *non*. E.g. subalternæ sunt: *Omnis homo est justus, quidam*

dam homo est justus. Si propositionem ultimam sic ponas: *Non quidam homo non est justus*, erit æquipollens primæ. Enumeratae modò regulæ plurimùm inserviunt ad declarandas propositiones dubias, & obscuras; sed in subalternis negativis, ut rectè notat Haunoldus, æquipollentia plùs perplexitatis, quàm utilitatis habet, ob negationem triplicem, quæ ponenda est. Assignatas tres regulas Summulistæ hoc versu complectuntur:

Præ contradic, post contra, præ, postque subalter.

Ut autem scias, quæ signa sibi mutuò æquivalent, memoriæ gratiâ sequentes versus excogitarunt Summulistæ, in quibus illa, quæ inter duo puncta continentur, æquipollentia sunt.

Non omnis, quidam non: Omnis non, quasi nullus:

Non nullus, quidam: sed nullus non, valet omnis:

Non aliquis, nullus: Non quidam non, valet omnis:

Non alter, neuter: Non alter non, quoque uterque,

vel Non alter, neuter: neuter non, dicit uterque.

Regulæ hæctenùs assignatæ observandæ quoque sunt in propositionibus æquipollentibus compositis, exponibilibus & modalibus. Singularum exempla subjungo. Contradictoriæ sunt: *Et Petrus scribit, & Paulus ambulat. Vel Petrus non scribit, vel Paulus non ambulat.* Si propositioni copulativæ præfigas particulam *non*, dicásque: *Non & Petrus scribit, & Paulus ambulat*; erit æquipollens disjunctivæ. Contrariæ sunt: *Et Petrus, & Paulus studet; Nec Petrus, nec Paulus studet*; Si primæ propositionis

subjecto particulam *non* postponas sic : *Et Petrus, & Paulus non studet*, erit æquipollens secundæ. Subalternæ sunt : *Et Petrus, & Paulus studet*; vel *Petrus, vel Paulus studet*. Si dicas : *Non vel Petrus, vel Paulus non studet*; hæc posterior propositio æquivaleret priori copulativæ. In modalibus tamen specialiter notandum venit, quòd particula negans, *non*, censetur præponi, dum additur ipsi *Modo*; si verò præfigitur *dicto*, censetur postponi; si denique & *Modo*, & *Dicto* præfigatur, censetur & præ- & postponi. V. g. Contradictoriæ sunt : *Petrum currere est necesse*; *Petrum non currere est possibile*. Si dicas : *Petrum currere non est necesse*, tunc prima secundæ æquivaleret. Modales contrariæ sunt : *Petrum currere est necesse*; *Petrum currere est impossibile*. Si dicas : *Petrum non currere est necesse*, tunc prima erit æquipollens secundæ. Subalternæ sunt. *Petrum currere est necesse*; *Petrum currere est possibile*. Dic : *Petrum non currere, non est necesse*; & prima secundæ æquipolleret. Plura de his, qui desiderat, poterit consulere P. Haunoldum, & P. Arriagam.

DISPUTATIO III.

De Judicio, ut est secunda mentis operatio.

PRæter ea, quæ Judicio interno, ex dictis de propositionibus applicari possunt, restant adhuc tria de illo enucleatius discutienda